

ХАҔЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

МИХАИЛ НИКОЛАЕВ ЧУРАПЧЫГА

Саха Республикатын бастагы Президент, РФ Федеральнай Мунньаҕын Федерациятын Сэбиэтин председателин солбуйааччы Михаил Николаев олунньу 13 күнүгэр Чурапчы улуһун дьонун-сэргэтин кытта көрсөн барда.

"Утун киири бэйэтэ үчүгэйин баһан, тулаһонааҕы дьонун көрбө, үтүөрү тардыһыһар" диир Амма Аччыһыа бэлиэттир. Ол тэҥэ Михаил Николаев: "Мин дьон олоҕо бүтүннүү туһустар ханнык диир санаанан улааппыт эбиһин," — диир оҕо сааһын туһунан эппитэ баар. Ити эппит тылын эңирэппэккэ, санаабыт санаатын уларыппакка күн бүтүннэ дылы норуотун туһугар үлэлэи-хамсыы сылдьар. Ханнык да эйгэр сырыттар кини куруутун күүтүүлэх ыалдьыт.

"Айыһылаан" Сыннаһаан кэлиитэр "Здоровый ребенок — стратегия нашей новой жизни" диир үөрэҕирин үлэлиттэрин олунньутааҕы мунньахтарыгар кыттыһыны ылла.

— Мунньахха көрөр боппуруостарыт — тыһын боппуруостар. Ол тыһын баран анардас оҕо спордун, доруобуйатын көрүү тутуах соҕус. Оҕо ийэлиттэн, аратыттан үөрөнөр. Оттон төрөппүттэрэ спордунан дьарыһтамат буоллахтарына оҕо ылыммат. Онон дьон кэргэн спордунан дьарыһтаныһа, уһун үйэлээх буоларын мунньаххыт боппуруостарын кытта биһирэ аттаран көрүн. Араас фонданы тэрийиэххэ наада. Холбоһор, ыспуекнистар, талааннаах оҕолор фондалара оҕуола сайдыытыгар төһүү күүс буолуохтара этэ, — диир Михаил Николаев санаатын эттэ.

нан аһах туттулар. Дириҕизэр народнай хор, Н.С.Посельская аатынан оҕо музыкальнай оскуолатын иитиллээччилэрэ ырыа-тойук, үгүсү-битти кэһиллээх көрүстүлэр. Олохтоох баһылык С.В.Петров нэһилээк олохун-дьаһаҕын, үлэтин-хамнаһын билиһиннэрдэ. Михаил Николаев "Аһык" баһынай хаһаайыстыба салайааччытыгар, биһирэ үлэлэспит үлээннээх С.И.Сергеевкэ кыһыл көмүс чаһы, нэһилиэк дьаһалтатыгар кинигэлэрин бөлөхтөтэ. Дьон-сэргэ Михаил Николаевтыын санаатын үллэстэн, хаартыскага түһэн астынан, сэргэхсийэн тарҕаста.

Саха Республикатын Бочуоттаах гражданина, тыа хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэлитэ, "Бочуот знага" орден кавалера Алексей Алексеевич Шадрин олунньу 13 күнүгэр 80 сааһын бэлиэтэстэ. Үбүлүү үөрүүлээх чааһыгар Михаил Ефимович эбэрде тыһын этэн туран, "Барҕарыы" фонда лауреатын бэлиэтинэн наараадалаата, Алексей Алексеевич кэргэнигэр Раиса Дмитриевнага анал бэлэһин туттарда.

— Ханнык баҕарар нация уһун үйэлээх буоларыгар дьулуһар. Биһиги ахсаан өттүнэн элбиэхтөөхпүт. Мөлүйүүн буола иликитинэн аан дойдута тахсыахпыт суоҕа. Маны таһынан аан дойдута тахсарбытыгар үс-түөрт тыһы биллэхтээхпүт. Атын омуртаарган үөрэниэххэ, уопуттарын атастаһаахха наада. Мин бу сылдыаммын "кризис" диир тылы туттубаккытын бэлиэти көрдүм. Ити үчүгэй. Тулуурдаах кини үчүгэй. Ол тыһын баран тулуурга кэмлөһүөххэ наада. Саха сиригэр

тыа хаһаайыстыбата баһылыр ороолу ыларын сиһилиэххэ, производство саҥа көрүнтэрин кыллэрнэххэ Чурапчы — спорт туомата буоларын быһыһынан, спорду өрө тутуу, сүрүн күүс оҕустуу, — диир Михаил Николаев түмүкэ санаатын үллэстэ.

Россия бастагы Президент Борис Ельцин Михаил Николаев туһунан: "Кини ыарахан баһыһаһыаһыттан тахсар суолу, Россия интэриэһигэр сөп түбөһүннэрэн, бэйэтэ булар. Санаабытын хоту үлэһитин сөбүлүүр, туту оҕорорун үчүгэйдик билэр, өйдүүр, бириэмэни кытта тэҥэ хаамсар, арыт урут да түһэр. Онуоха саллар республикатын эрэ интэриэһин көрбөт, Россия интэриэһин кытта хабар. Бүтүт-хаппыт политик быһыһыһыан биллэр, кини биһир саамай күүстээх өрүтэ ити," — диир эппиттээх. Михаил Николаев норуоттар оҕорбут өҥөтө туһунан да кэмнэмэт. Аан Дархаммыт эппит тыһын-өһүн, сүбөтин-аматын ыһыһан, Сахабыт сирэ барҕарын туһугар үлэлэһиҥ.

Аграфена КУЗЬМИНА.

Салгыы үөрэх управлениетын отделын начальнига Н.И.Федоров Правительство Бочуоттаах грамотатын, дубовка спорт маастара Рена Ноговицына улуус баһылыгын анал стипендиятын, "Кэскил" уһуһаан медсестрата Е.И.Егорова, Мугудай орто оскуолатын бырааһа А.Н.Макарова, Бахыс орто оскуолатын повара М.К.Аюмова улуус грамотатын Михаил Николаев уонна улуус баһылыга Семен Яковлев илиилэриттэн тутар чинээкэ төхөстүлөр.

Делегация күнүс Холторо нэһилиэгэр айаннаата. "Үрдүк" Сыннаһаан кинигэр дьон тоҕоруһа мустубут. Сахалыы сэринэн киирбит ыалдьыттары кымыстаах алааһы-

"Россельхозбанк" сонуннара

Ийэ капиталын туһаныыга бааннар үлэлэхэллэр

Саха Республикатын Пенсионнай фондун отделытыгар нэһилиһиһээ кредит бизор улахан тэрилтэлэр — Сбербаан Саха сириһээги отделениета, "Алмазгизнбаан" ААО, "Россельхозбанк" ААО ода түмсэн мунньахтаатылар. СР Нотариальная палатата, Федеральнай регистрационнай сулууста управлениета уонна Альбина Илюментьевна Поисеева салайааччылаах пенсионнай фонда отделениета олоһор дьыауот усулуобуйатын тупсарыыга туһаайылыбыт Ийэ капиталын туһаныы боппуруоһун тула кэпсэттилэр.

Бүтүгү күнтэ республика үрдүнэн Ийэ капитал 11458 кииһэхэ бэриллибит. Олунньу 4 күнүгэр турутууна капиталы туһаныыга 77 ыалтан сайабылыанна киирбит. Оттон 69-на дьон аһыһаһыыга, 38-на ипотеканан ыһыһыыт дьыа кредитин сабыһа, 8-на дьыа тутууттар туһаайылыбыттар. Пенсионнай фонда 2008 сыл ахсынны 25 күнүгэр 288 №-дээх Федеральнай сокуону олоххо кыллэрин иккис түһүмүгэр үлэлэһэн эрэр. Ол курдук, Ийэ капиталын туһаныы сайабылыаннаата олохтоох пенсионнай фонда органынан бизэргэтиһиһиһээ фонда ыһыһыыт кредит сүгүтүр туһааннаах сууманы иһээ ый устата көһөрөн бүтэриэхтөөх. Биһиги кредит бизэр тэрилтэлэри кытта Ийэ капиталын туһаныы механизма оҕоһула сылдьар.

"Россельхозбанк" дойду

10 улахан баанын иһигэр киирэр

"Россельхозбанк" ААО 2000 сыллаахха тэриллибитэ. Аһаҕа сүүс бырыһыана — государство бас билиһитигэр баар. Баан бүтүннүү күнтэ дойду уон улахан бааннарын ахсааннарыгар киирэр. Филиалларын ахсаанынан иккис миһтэргэ сылдьар. Олор истэригэр 78 региональной филиал, 1300 -тэн тахса отделение баар. "Россельхозбанк" уставной халыһаала 61 223 млрд солкуобайга тэҥнэһэр.

"Россельхозбанк" пресс-киһээ.

Олунньу 9-10 күннэригэр СР Правительство-
тын отчуоттуур мунньагар Хадаар, Болтоно, Ха-
тылы, Сылан нэһиликтэригэр СР Үөрэҥ минис-
тра Ф.В. Габышева салайааччылаах бөлөх сырыт-
та. Улуус салалтата бу нэһиликтэргэ сага оскуо-
ла тутуута сыгытыгы туарынан, нэһиликкэ
көрдөһүүтүнэн республика үөрэҥ салаан оло-
ро министри сырытыннаран, баар балаһыанньа-
ны билэһиннэрбитэ, объектары көрдөрбүтэ, олох-
тоохтор туруосууларын иһитиннэрбитэ сөптөөх.
Бөлөх састаабыгар Тыа хаһаайыстыбатын минис-
терствотыттан К.Ф.Оконешников, ОДКХ ГУП
экономикага отделыттан Ф.А.Макимова, СР Эко-
номическай сайдыыга министерствотыттан
Д.И.Хон, улуус баһылыгын тыа хаһаайыстыба
тын боппуруостарыгар солбуяаччы П.П.Артамо-
нов, социальной боппуруостарга солбуяаччы
Д.Д.Пермякова, улуустаагы үөрэх управлениетын
начальнига В.Н.Коркин, тэрилталар салайааччы-
лара сырыттылар. Бары нэһиликтэргэ отчуоту
үөрэх министрэ Феодосия Васильевна Габышева
туруорда.

Хадаарга

Хадаарга элбэх ийгитыг оркула тутуутар кн-
ирда Маныаха министр сыллата инвестиционной
убунэн 10-чалыг оркула улэзэ кннэрэн эттэ. Би-
лингги турутуна 4 умайбыт, 51 аварийнай турукта-
ах, ону таһынан 82 көрдөбулгэ эппизтээбэт, хаарбах
туруктаах оркуолалар баалларын бэлэтээтэ. Хадаар
оркуолата 2009 сылга инвестиционной убүлээһингэ
кннрбэтэрин ийан туран, улуус дьаһалтатын
сүрүнээһинэн сага оркуолалары тутууга Хадаар
бастакынан сылдьарынан Российской Федерацият-
тан эбии үп кэллэринэ, үөрэх министерствота эбии үп
булларины тутууну саралыырга көмөлөһөргө бэлэм
дизэн эппизтээтэ. Үүт сага сокуонутар, уматык сы-
нагытар, суол оҥорууттар, сайылыктааһынна, кре-
дити ылыыга боппуруостар кннрэннэр тустаах эппи-
эттэри ыаллылар.

Капсэгийнхээ олохтоох оскуула директора А. М. Иванов 114 үерэнзэччи үерэнэр корпула суох буолан 7 скринэн тарданан үерэнэрин этэн туран, оскуула тутуутун туруоруста. Манньк санааны 8-с кылаас үерэнзэччигэ Надя Титова тигэртэ, оскуула оҕолоро бэйэлэрин күүстэринэн 3 олонхону туруорбуттарын, араас куруһуоктар ситиһиллээхтик үлэниллэрин кэпсэтэ. Н.Д.Филимонов, П.В.Божедонов суол оҕоһуутун, интернетинэн сибээһи кыллэриини, үөрөх-иитин бодуруктарыгар тый эттилэр. Правительство үлэтэ үчүтэйбинэн сыаналанна.

Болтоногово

Дахылаат кэннитгэн ыйгылыга сага оскуола тууутун албах киһи туоһуласта. Коммунальнай өгөөннү туһанылыга, кырыы учаастактар оскуола-садтары үлэтигэр, хамнас туһунан, о. д. а бопуруостар киһирэнэр эппиэттэннилэр. Министр Ф.В.Габышева олохтоох оскуола (директор З.Е.Егоров) үөрэнэр корпусун ис оҥоһуута туһаҕайын, туһунан суоллаах-нистээх дизайннаарын бөлүстээтэ. Оскуола корпусу аvariийнай туруктаарын тустаах органнарга көрдөрөн докумунт оҥотторорго субалээтэ.

Колгэсэнигэ бастакынан тых эппит Л.Н.Захарова оскуола тутуутун өр көмгэ туруорсубуттарын, үөрэнэр корпус аварийнай туруктаарын, сыллата элбэх өрөмүөн ытылларын эттэ. Оскуола директора З.Е.Егоров, П.П.Андросова эмиз оскуола тутуутун туруостулар. Н.В.Местникова детсад ижиллээччилэригэр эмп, бонньуур, ас атыылаһарга үп-харчы кыратын эттэ, эбэллэригэр туруоруста. Нэһилиэк баһылыга Н.Н.Полов Правительство үлэтин үчүгэйини сыаналаата, нэһилиэк үлэтин-хамнаһын биллииннэрдэ.

Хатылыга

Отчуоттуур дакылаат кэннэттен ыйытыыга ти-
мир суол тутуутугар, предпринимательствоны сай-
ыннарыыга, үүт сыанатыгар, кредиттэри ылыыга, о.
д.а. боппуруостар бэрилиннилэр.

Колээтингэ С.С.Яковлев тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин нолуоктан босхолууру, уматык сыана-тын үрдэппэти туруоруста. Т.Н.Ефремова оҕо тарил-таларыгар бюджеттан үбүлээһинигэ үп-харчы кыры-ымчыгын эттэ. Правительство үлэтин үчүгэйинэн сыаналаата. В.Ф.Попов арыгыга биллиилээх дьоннор, кээн туттуллар ааттар ("Дыгыч", "Золото Якутии", "Орто дойдуга", о.д.а.) интэррийдэллэрин сыыһанан аах-та, үбүлээһин методикаһыгар олохуран тыа хаһаайы-стыбатын үлэһиттэригэр элбэх үбү көрөргө туруору-ста. Д.П.Чечебутов оскуолаларга баар музейдары салгыы үлэлэтэргэ, улуус киинигэр хоту көһөрүллүү кыттыылаахтарыгар анаан тутуула турар 36 кварти-ралаах дьиэни салгыы тутарга эттэ. Нэһилиэк баһылыга В.В.Ершов Хатылы нэһилиэгэ төрүттэм-мэтэ 175 сыллаах үбүлүөйүн бэлэттээри сылдарын эттэ, сана объект тутуутугар көмөлөһөргө көрдөстө.

Сыланга

Дахылаат кэмниттэн ыйгытыга сана оркуула тууутугар, студентарга стипендия кэмэйгэр, суол оркууутугар, үүтү туттарыыга, сир оркууутугар о. д. а. боппуруостар бэрилиннилэр.

Көпсэтиниз Б.П.Баишев 5 наука доктор, 15 кандидат үөрэммит оскуолалара эргэрбитин эттэ, санга оскуола тутуутун туруоруста. Оскуола директора А.М.Максимов оскуола тутуутугар анаан изыскательнай үлэ ыстыаллыбытын, бырайыага баарын билиһиннэрдэ, тутууну үбүлүүргэ эттэ. Баһылык И.С.Макаров нэһилиэк кыры учаастактардаарын, киһилэргэ баар оскуола-садтары хааччылыыга үбүлээһини улаатыннарарга эттэ, Правительство үлэтин үчүгэинэн сыаналаата.

Чурапчы сэлиэнньэтигэр

Удуус киинигэр буолбут очуоттуур мунньахха дакылааты Саха Республикатын Правительствотын Председателин солбуйааччы А.И.Степанов онордо.

Ыйыттылар кэннилэриттэн кэпсэтингэ 18 киһи
тыл эттэ. Ыччаттар ааттарыттан тыл эппит С. В. Коз-
лов ыччат сылыгар аналлаах программа наадатын
эттэ. В. Н. Дьячковскай көһөрүллүү кыттыылаахтар-
ыгар көрүлэр чэпчэтинни тустаахтар хайаан да
ыалларыгар туруоруста, республиканы Саха Рес-
публиката дизн ааттыырга, Якутия дизн сыһыары-
тылы ыларга эттэ. И. П. Пономарев тыа хаһаайысты-
батын үбүлээһин кыратын эттэ, республика бюдже-
тыттан 10 бырыһианы көрөрү туруоста. Ф. С. Чичи-
гинаров суол оноһуутугар үбүлээһин кыратын эттэ,
эбэргэ туруоруста. Д. Д. Трофимов ОДЫКХ реформа-
та сыһа барарын бэлиэтэтэ. Г. Ф. Егоров сайылык-
тарга электролиниялары үлэлэтэргэ, үүт субсидия-
тын харчытын эбэргэ эттэ. А. Т. Ноговицын "Чурап-
чы" ТХПК-ны демонстрационной кооператив
онорорго эттэ, үүт субсидиятын харчыта харгына су-
ох кэлэригэр туруоруста. Н. Н. Гуляев сана оскуола
тутуутугар Правительство көмөлөөрүтөр көрдөстө.
Чурапчы күөлүн биэрэгин бөйгөрүтүүгэ, арыгы-
лааһыны утары үлэлииргэ, кредиттээһин болдуруос-
тарыгар, музыкальнай оскуола сана корпусун тутта-
рыыга, Одьулууннаағы лицей тутуутугар, 86 №-дээх
үүт сөкүөнүгэр этиилэр кирирдилэр.

Правительство үлэтэ үчүтэйинэн сыналанна.

А.СЛЕПЦОВ.

Мырылаға, Мындағаайыға

Олушчу 9 күнүгэр Правительство Председатели солбуйааччы Айнаал Иванович Степанов салайааччылаах биригээдэ Правительство отчуотун Солвев нэһилиэгиттэн саралаата. Кинини кытта байыа салайылы сөбүстүн толорооччу директора С.В.Кырбасов, Саха Республикаһы Баайга-дуолта министри-тсвоһуттан С.В.Местников, үөрэх сайдыытын институтун салайааччыта Г.И.Алексеева, Правительство референда А.И.Семенов уонна "Якутия" хаһыат корреспондента Е.Г.Ростовцев сырыттылар. Улуу баһылыга Семен Илларионович Яковлев бу биригээдэни байытэ арыаллаан, муһуһахтар тэрээһиннэри салайда. Мырыла кэнниттэн Мындаарайыта сырыттылар.

Хайахсыкка, Чакырга

Иккис күнгэ Хайахсыкка уонна Чакырга отчуоттаатылар. Сүрүн дакылааты Аһаал Иванович Степанов оҥордо. Боппуруостарга дьон үүт туттарыытыгар саҥа сокуон хайдах үлэлиэхтээрин ыйыталастылар, үүт квотатын үрдэтэнигэ эмнэ элбэх боппуруостар киридилэр. Нэһилиэк аайы саҥа тутууларга, суол оҥоруутугар элбэх киһи тыл эттэ.

Правительство үлэтгэр үчүтэй сыанабылы биэрэн түөрт нэһилиэк дыно куластаан бигэргэттилар. Аһаал Иваноһич дыг сахалыы, дыһгэ тийиһимтиһа кэһиһирин иһиһиһтгэр олус сэргэһтилар, аһыннылар. Биһиги Правительһтвотыгар манньк эдэр дыһ үлэһилэриһтгэн тыа сиһин дыһо бэркэ дииһ аһыһаһ тыл эһиһтиһирин балиһтиһэхкэ наада. Мырыла, Мыһадаһаһы, Хайахсыһ, Чакыр дыһо -сэргэһ биһр жиһ курдук Саха Респуһликаһын Правительһтвотын 2008 сыллаах үлэһин үчүтэйиһин сыһаһаһтылар, эһбэһ саһа көрүүдэри эһтилар, эһилиһкэһирин, тыа хаһаһыһыһаһын сайлыһтылар эһбэһ түрүрүһүгүлар.

А. ЗАХАРОВ.

Арыылаахха

Арыялаах нэбилдигэр СР кадровой политикада департаментын салайааччыта Анастасия Кирилловна Павлова Правительство очуотун муһтубут дьонун кылгастык кэпсээтэ, ааспыт сыллаары түмүктэри, бу ууммүт сылта буулааннары билиһиннэрдэ 2009 сыл быр улахан соругунан үп кризисин утары дьаһаллар үдүрүөтүн тыһааһынн сымнааты бууларын эттэ. Бу сыл Ыччат сылынан биллэриллибитинэн, анал комиссия үлэтин сагаллабыт. Бу сылта Ытыһылар ыччакка аналлаах тэриэһиннэри сүүрүнүүр комиссия председателин СР Правительствотын председатели Е.А.Борисов аһамыт.

Салгыы нэһилиэнинньэ ыйытыктарыгар киирдилэр. Бары нэһиликтэргэ өрүү буотарын курдук, коммунальнай өҥөлөргө субсидияга, туттарыллар үүккэ, ол ыһахууттар, сиргэ, газ кэлигинигэр сыһыаннаах боппуруостар сытытык турдулар. Арыылаах дьыно АЗС ыраарыттан эрдэйдэнэллэрин, уматык суубуттан үлэ атахтанарын эттилэр. Маныык станция тутуллууттар ирдэбилэ олус үрдүк эбит уосна тыа сиригэр үлэлэтэргэ ороскуотун саппат буолан, биэр да компания ысыбат диин буолла. "Сотовай сибээс хаһан киирэрэй?" диин ыйытыкка хас биридди тэрилтэ барыһа экирэтэрин, сотовай сибээһи киллэрэргэ кырата 2000 нэһилиэнинньэ туһанар буолуоктаах, оччолуна эрэ ороскуот сабылларын эттилэр. Маны таһынан саха тылыгар сыһыаннаах ыйытыктар киирдилэр. Уопсайынан быйылгы отчуоттарга төрөөбүт тылбытын таарыйар ыйытык үкээтэ. "Саха тыла көйбөтүллэн ээр, саха оскуолата, уһуяана абыһаата, сахалыы биэриилэр олус кылгастар. Төрө? Маныа туох үлэ ыйытылларый?" Бу курдук ик хобһоонноох боппуруостар хас биридди нэһиликкэ киилиһиилэр.

Тыя дьонун саамай долгутар ыйытыктар тыа хаһаайыстыбатыгар сыһааннаах буолааччылар. Ол курдук, ыйылыыктан туттарыллар үүккэ туһуламмыт 88 №-дээх сокуон киириитэ дьону-сэргэни айымалыт диэххэ сөп. Бу сокуон туруорар ирдэбиллэригэр эпизиттир үгүт чааһынай да дьон, бааһынай да хаһаайыстыбалар ылар кыахтара билииги турутууан суох. СР Тыа хаһаайыстыбатын министерствотын департаменын кылаабынай специалиһа Т.В.Аммосов: "Бүгүмү күнүгэ бу сокуон бэйэргэтиллэ илик. Чопчу бу сылта киирэр дииэ эпизитит. Ол эрэн сотору кэмнэи сокуон сын-билэ киириэ", - дииэ.

Мушпах түмүк чааһыгар этиилэргэ уонна Правительство үлэтин сыаналааһынга киирдилэр. ДИ Захаров, "Кутас" бааһынай хаһаайыстыбатын салайачыта: "Сайыллыктааһыны өссө күүскэ сайыннарыахха наада, кооперативтары тэрийинэххэ", - дигэтэ. Тэһаһаайыстыбатын өттүгэр үлө күүскэ барда, онон Правительство үлэтин үчүгэйдик сыаналыахха дииһи буолла. Тыыл, үлэ, сцена ветерана И.А.Попов: "Билиэххэ социальнай дьиз аһыллыбыта олус үчүгэй. Мин онно олорбун, онон социальнай эйгэ үлэһиттэригэр махталым улахан. Дьүө кэргэн сыла олус үчүгэйдик аастыта. Быйыл ычат сылын эмис тэрээһиннээхтик ыытыахха", - дииһи этиһиилэрдэ. Ону таһынан, балыһа тутуутун туруорсууга, оскуолага көмө көрдүүргө, суол оһоһуутугар этиилэр киирдилэр. Уопсай түмүккэ Правительство ыһтар үлэтэ 100 бырыһыан үчүтэһин сыаналанна.

Кытаанахха

Кытаанахха ыйыллыбыт чаастан эрдэ тийэн нэһилиэк тутах тэрилтэлэригэр сырыттыбыт нэһилиэк баһылыга Е.В.Попов кытта кэпсэттибит. Делегация чилинжэро хайыһар манейын олус дүэн сэрэтүүлэр умуна художественная-эстетический оскулар сылдьан үөрөнөөччүлэр үлэлэрин көрөхсөтүлэр.

СР Правительствотын дэтин отчуотун истин кэиниттэн ыйытылларга киирдилэр. Нэһилиэнньэ, биллэн турар, тыа хаһаайыстыбатыгар, социальнай эйгэр, сыһыаннаах ыйытыктара үтүс буолла. Ол курдук "Килиэп сыаната 34 солкубайга тийэбит, уопсайынан сыана үрдүү турар. Килиэп сыаната тоор республикаттан бэрээдэктэмэстэй?" дэин ыйытыгыга рынок кэмгэр килиэп сыаната государствонаан да, республиканан да бэрээдэктэмэст уонна бурдук, транспорт сыаната син-биир эбиллэр дэин буолла. Үлэни хааччыылыга элбэх бопсурус киирда. Билигин республикага 12 тыһыынча кэригэ үлэтэ суох киһи баар. Кризис уһаатарына бу сыһыппара 16 тыһыынчага тийэр куталлаахын эттилэр. Бу хайысхага вахтовай үлэ проблематтан тахсарга биир төһүү күүс буолар. Билигин Сахабыт сиригэр промышленность күүскэ сайдар салаа буолуохтаах. Онон үлэтэ суох дэон чулууан эдэр ыччат, промышленностка сыстан вахтовай ньыманан үлэни барыан сөп. Маны талынан Тыа хаһаайыстыбатын министрствотын департаменын кылаабынаа специалиһа Т.В.Аммосов этэринэн, төһө да кризис буолбутун иһин, киһи тыа хаһаайыстыбатын таарыйыа суохтаах. Онон ыччат тыа хаһаайыстыбатыгар эмсэ үлэни сөп.

Этнэлэртэ тэһе кыялларынан эдэр ыччат тыа сиригэр кэлэн үлэлииригэр усулуобуйа тэрийиэххэ, уопсайынан тыа сиригэр ыччаты олохсуутуга үлэ барыан наада. П.П.Захаров: "Уматык сыанатын аччаттарга үлэ барара буоллар. Ыччат олох үлэтэ суох, онон бюджет мистэтигэр пенсия тахсыбыт дьону туоратыахха оччого сайдыы барыа этэ", - диэтэ И.Н.Попов "Көһөрүллүү кыттыылаахтара олох арайах хааллыбыт. Онор көһөрүллүү 65 сылын көрсө ботугучу согуо көмө көрүлдүө этэ", - диэн санаатын тигиртэ.

Муньвах бүтэһигэр түмүк тылы "Чурапчы-улууна (оройуона)" МТ баһылытын бастакы солбуу-ааччыта М.И.Доскин эттэ. Уопсай куластааһынынан Правительство ыһтар үлэтэ соһтоорунан сыналданна.

Наталья ГАВРИЛЬЕВА

Специалист трибината

H3AXAF0BA

Спорт сонуна

Олуншувтай 8 жүжиг Бахсы Тогонугтар бэйр болж кунунан буудла. Спорт уонна смена пети-
раа, гиря апылыгытар улуу 23 тугулдээх
чемпионна, призера Михаил Михайлович Ба-
рашков байатта бириһингэр оскуола ойлору-
гар уонна ыччаттарга мас тардыһыытын
аһарас чемпионатын тэрийэн ытта. Манна
Хадаар, Одьулуун, Бахсы, Аларар, Чурагчы
нэһиэксэригэтэн кылыһылар.

ВЕТЕРАН БИРИЊИГЭР

СНИЖИТИ
БІЛІСЬ

Д. СТЕПАНОВА
РФ Пенсионный фонд
Чувашия улушунан
(орайуонунан) социальный
экономиканан сиперналн

Автор сурутул элчилер санаа
редакция позициялар калдын сан
түбөлүк булалат. Сурутул
ийилер чакылат
кардыктыктары элчилер
автор түс байлз суру.